

ERKENNING
VAN DE
PALESTIJNSE STAAT:
EEN
GAME CHANGER?

Brigitte Herremans

nummer 56 – september 2011
www.mo.be

nummer 56 – september 2011 – www.mo.be/papers
[Erkenning van de Palestijnse staat: een *game changer*?]

MO* papers is een serie analyses die uitgegeven wordt door Wereldmediahuis vzw. Elke paper brengt fundamentele informatie over een tendens die de globaliserende wereld bepaalt. MO* papers worden toegankelijk en diepgaand uitgewerkt.

MO* papers worden niet in gedrukte vorm verspreid. Ze zijn gratis downloadbaar op www.mo.be. Bij het verschijnen van een nieuwe paper wordt een korte aankondiging gestuurd naar iedereen die zijn of haar e-mailadres bezorgt aan mopaper@mo.be (onderwerp: alert)

Brigitte Herremans is medewerkster Midden-Oosten bij Broederlijk Delen-Pax Christi Vlaanderen.

Redactieraad MO* papers: Saartje Boutsen (Vredeseilanden), Ann Cassiman (Departement Sociale en Culturele Antropologie, KU Leuven), Ludo De Brabander (Vrede), Ann De Jonghe (Wereldsolidariteit), Lieve De Meyer (eindredactie), Rudy De Meyer (11.11.11), Gie Goris (MO*), Nathalie Holvoet (Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en -beheer Universiteit Antwerpen), Huib Huyse (HIVA KU Leuven), Gijs Justaert (Wereldsolidariteit), Els Keytsman (Vluchtelingenwerk Vlaanderen), Hans Van de Water (VLIR-UOS), Didier Verbruggen (IPIS), Françoise Vermeersch (ABVV), Emiel Vervliet (hoofdredacteur MO*-papers), Koen Vlassenroot (UGent).

Informatie: mopaper@mo.be of MO* paper, Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel

Suggesties: emiel.vervliet@mo.be

Wereldmediahuis is ook uitgever van het maandblad MO* en van de mondiale nieuwssite www.MO.be (i.s.m. het nieuwsagentschap IPS-Vlaanderen).

Overname van de teksten is toegestaan mits toestemming van auteur en uitgever.

[inleiding]

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties doet dit jaar veel stof opwaaien. Palestijnse leiders hebben immers een alternatieve strategie voor de erkenning van een onafhankelijke staat gekoppeld aan de jaarlijkse hoogmis van de internationale gemeenschap. Twee dagen na de openingssessie van 21 september zal president Abbas een verklaring afleggen en waarschijnlijk het lidmaatschap van de Verenigde Naties aanvragen. Tegelijk blijven de Palestijnse leiders bij de landen van de internationale gemeenschap pleiten voor de erkenning van de Palestijnse staat. Door de multilaterale en de bilaterale piste te combineren, hopen zij de impasse in het vredesproces te doorbreken. De vraag is of deze strategie de tweestatenoplossing kan redden en het Palestijnse recht op zelfbeschikking kan verwezenlijken. De tegenstand op internationaal vlak belooft weinig goeds.

DE KOERSWIJZIGING VAN DE PALESTIJNSE LEIDERS

Het Palestijnse voornemen om internationale erkenning te verwerven voor de staat Palestina en in die context het volwaardig lidmaatschap van de VN aan te vragen, heeft al aanleiding gegeven tot veel speculatie. Wat zullen de Palestijnen in september precies doen? Willen ze nog onderhandelen met Israël? De Israëlische regering heeft het initiatief bestempeld als een 'oorlogsverklaring', een 'unilaterale stap' en een poging om Israël te delegitimeren. Ook de Verenigde Staten staan er negatief tegenover. Het idee om de Palestijnse staat toe te laten als permanent lid van de VN is echter binnen de organisatie zelf ontstaan. En bovendien was het de Amerikaanse president die het lanceerde. Tijdens een toespraak in de Algemene Vergadering in september 2010 zei president Obama dat hij hoopte dat *"wanneer we hier volgend jaar terugkomen, er een akkoord is dat kan leiden tot een nieuw lid van de VN, een onafhankelijke, soevereine staat Palestina, die in vrede leeft met Israël"*.¹

Het tijdstip voor dit VN-initiatief is bewust gekozen. Eind september verstrijkt immers het plan voor de Palestijnse staatsopbouw *'Moving Forward'*. Premier Fayyad lanceerde dit plan in 2009 om de staatsinstellingen verder te ontwikkelen met de hulp van de internationale donoren. De Palestijnse Autoriteit (PA) koppelde de opbouw van de instellingen van de protostaat los van vooruitgang in het vredesproces met Israël. De internationale gemeenschap verwelkomde dit, omwille van hervormingen in het gerechtelijk apparaat, de veiligheidsdiensten en anticorruptiemaatregelen.² Mensenrechtenorganisaties zijn wel kritisch over onder meer de aanpak van de Palestijnse veiligheidsdiensten, maar toch beschouwt de internationale gemeenschap het proces van staatsopbouw als geslaagd. Zowel het Internationaal Monetair Fonds als de Wereldbank bevestigen dit. Volgens een recent rapport van de Wereldbank bevindt de Palestijnse Autoriteit zich in cruciale sectoren boven de drempel van een functionerende staat.³ Waarnemers wijzen hierbij op het verschil met Zuid-Soedan, waar het proces van *statebuilding* nog moet beginnen. Toch hebben heel wat landen, waaronder Israël, al op 9 juli 2011 de onafhankelijkheid van de prille natie erkend.⁴

Ondanks de verklaring van president Obama over een onafhankelijke staat Palestina weigert de VS een alternatief voor onderhandelingen tussen Israël en de Palestijnen te overwegen. De onderhandelingen liepen echter voor de zoveelste maal

spaaak op de uitbreiding van de nederzettingen. In oktober 2010 verstreek de Israëlische bouwstop in de nederzettingen op de Westelijke Jordanoever (Oost-Jeruzalem was niet inbegrepen in deze stop). De Israëlische regering weigerde het moratorium te verlengen en plooidde ook niet voor een Amerikaans aanbod in ruil voor militaire voordelen. Als gevolg daarvan wilden de Palestijnen niet langer onderhandelen. De nederzettingen zijn immers een van de grootste struikelblokken voor vrede. De Verenigde Staten beamen dit. Hillary Clinton heeft al meermaals gesteld dat de VS de nederzettingen als illegitiem beschouwt. Toch sprak de VS in februari 2011 in de Veiligheidsraad zijn veto uit tegen een resolutie over de nederzettingen. Dit was een kaakslag voor de Palestijnse Autoriteit. Palestijns president Abbas klaagde erover dat president Obama zelf aandrang op de volledige bevestiging van de nederzettingen. *“We klommen samen in een boom. Daarna ging hij naar beneden, nam de ladder weg en zei hij: spring!”*⁵

Een onderhandelde oplossing ligt niet in het verschiet. De heroriëntatie van de Palestijnse leiders vloeit dan ook vooral voort uit frustratie over het vredesproces, dat na twintig jaar onderhandelen niet is uitgemond in een staat. Voor Israël lijkt het behoud van de status-quo immers aantrekkelijk. Ondanks de onderhandelingen heeft het zijn expansiebeleid op de Westelijke Jordanoever en in Oost-Jeruzalem voortgezet. Dit leidde tot de verdrievoudiging van het aantal kolonisten tot ongeveer 500.000 personen. Waarnemers als de Amerikaanse analist Henry Siegman menen dat het vredesproces Israël bescherming bood om zijn nederzettingenbeleid op de spits te drijven. *“Als er van deze jaren van ontgoocheling en mislukking iets te leren valt, dan is het dat het zogenaamde vredesproces simpelweg een manier is voor Israël om te doen alsof er potentieel is voor vooruitgang, zelfs als het die op het terrein onmogelijk maakt door zijn nederzettingenbeleid.”*⁶

De Palestijnse regering besliste dus niet langer enkel te mikken op onderhandelingen met Israël onder leiding van de Verenigde Staten. Ze ontwierp een nieuwe diplomatieke strategie gericht op de multilaterale arena. Die beslissing is voornamelijk ingegeven door de vaststelling dat de VS geen onafhankelijk bemiddelaar is en dat vooruitgang in het vredesproces onmogelijk is door de onvoorwaardelijke steun van de VS aan Israël. Maar daarnaast moesten de Palestijnse politici hun blazoen oppoetsen na het schandaal van de ‘Palileaks’ in januari 2011. Toen lekten via *al-Jazeera* en *the Guardian* vertrouwelijke documenten uit over de onderhandelingen tussen de Palestijnen en Israël. Hieruit bleek dat de Palestijnse onderhandelaars grote toegevingen wilden doen, onder meer over de vluchtelingen en Jeruzalem, zonder tegenprestaties of garanties van Israël.⁷

Volgens de Palestijnse voorstanders van het initiatief binnen de VN heeft dit hetzelfde doel als de onderhandelingen: de oprichting van een onafhankelijke en soevereine Palestijnse staat binnen de grenzen van vóór 1967, met Oost-Jeruzalem als hoofdstad. Palestijnse politici benadrukken dat dit geen unilaterale stap is en dat ze de deur naar onderhandelingen niet sluiten. President Abbas verklaarde dat *“de weg naar vrede onze keuze is. Vreedzame onderhandelingen blijven onze eerste, tweede en derde keuze.”*⁸ De Palestijnen wijzen erop dat ze het recht hebben naar het hoogste multilaterale orgaan te stappen om hun recht op zelfbeschikking te vervullen. Dit recht staat niet ter discussie. De Algemene Vergadering van de VN bevestigde het al in 1974.⁹ De vraag is echter hoe het zal worden ingevuld. Israël vecht immers de oprichting van een Palestijnse staat binnen de grenzen van vóór 1967 aan en probeert de Groene Lijn – de internationaal aanvaarde grens tussen Israël en de Westelijke Jordanoever – uit te wissen.

HET BELANG VAN DE GRENZEN VAN VÓÓR 1967

Om de discussie over de grenzen te begrijpen, moeten we teruggaan in de geschiedenis. De grenzen van (vóór) 1967 zijn de grenzen van het wapenstilstand-akkoord van 1949. De Verenigde Naties hadden in 1947 een plan opgesteld voor de verdeling van historisch Palestina in een Joodse staat (55 procent) en een Arabische staat (44 procent), met Jeruzalem als internationaal gebied.¹⁰ De Arabische landen weigerden dit plan, de zionistische beweging aanvaardde het. Op 15 mei 1948, daags na het vertrek van de Britten die hun mandaat in Palestina hadden beëindigd, riepen de leiders van de zionistische beweging de onafhankelijkheid van Israël uit. Hierop startten de Arabische landen een oorlog tegen Israël. Bij die oorlog veroverde Israël 78 procent van het grondgebied van historisch Palestina.¹¹

Alvaro de Soto, voormalig VN-ambassadeur voor het vredesproces, benadrukt dat de Verenigde Naties Israël niet hebben opgericht. “De VN zit niet in de business van erkenning. Enkel staten kunnen andere staten erkennen.”¹² Wat er gebeurde was dat de zionistische beweging resolutie 181 van de Algemene Vergadering over de verdeling van historisch Palestina gebruikte als basis om de onafhankelijkheid van Israël uit te roepen (15 mei 1948). De derde beslissende stap was de erkenning door andere staten en zeker essentiële staten als de VS en de voormalige Sovjet-Unie.

Bij de oorlog van 1967 verwierf Israël de controle over heel historisch Palestina: het bezette de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever en annexeerde Oost-Jeruzalem. De internationale gemeenschap eiste meteen dat Israël zich zou terugtrekken uit de bezette gebieden. De basis voor die eis was Resolutie 242 van de VN-Veiligheidsraad. Die resolutie was omstreden, omdat de Engelse en de Franse tekst verschillen. De Engelse tekst vroeg “*withdrawal of Israeli armed forces from territories occupied in the recent conflict.*” De Franse versie was preciezer: “*retrait des forces armées israéliennes des territoires occupés lors du récent conflit.*” Israël vatte deze ambiguïteit op als een impliciete goedkeuring voor zijn weigering tot volledige terugtrekking. Veel Israëlische politici stellen tot op heden dan ook dat de Palestijnse gebieden niet ‘bezet’ maar ‘betwist’ zijn. Het internationaal recht laat echter geen plaats voor interpretatie: de annexatie van grond door middel van geweld is illegaal.¹³

Israël werd op 11 mei 1949 toegelaten als lid van de VN.¹⁴ De Palestijnse bevrijdingsorganisatie (PLO), opgericht in 1964, aanvaardde Israël oorspronkelijk niet en voerde aanvallen tegen de staat uit. De PLO wilde teruggaan “tot de grenzen van het Brits

mandaatgebied Palestina".¹⁵ In 1988 riep de PLO de onafhankelijkheid van de Palestijnse staat uit. Hierbij verwees de organisatie naar het VN-verdeelplan van 1947, dat ook voorzag in de oprichting van een Arabische staat. Oorspronkelijk maakte de PLO geen gewag van Resolutie 242 van de Veiligheidsraad, omdat ze hiermee Israël's legitimiteit, opgericht op 78 procent van historisch Palestina, zou erkennen. Onder druk van de internationale gemeenschap vermeldde Palestijns leider Yasser Arafat de resolutie tijdens een toespraak in de VN.¹⁶ Hiermee aanvaardde de PLO de facto de grenzen van vóór 1967, een moeilijk compromis voor de Palestijnen.

De Palestijnse onafhankelijkheidsverklaring lag mee aan de basis van de vredesgesprekken die in 1991 officieus van start gingen in Madrid. Het principe daarbij was 'land voor vrede': Israël zou zich terugtrekken uit de bezette gebieden en de Palestijnen zouden Israël erkennen. Dit laatste gebeurde in een uitwisseling van brieven tussen Yasser Arafat en Yitshaq Rabin in het kader van het Oslo-vredesproces in 1993.¹⁷ De PLO erkende Israël en zijn recht op veiligheid. Omgekeerd erkende Israël de PLO echter enkel als legitieme vertegenwoordiger van het Palestijnse volk. Het verwees niet naar Resolutie 242 en ontweek de kwestie van de grenzen van de toekomstige Palestijnse staat. De Palestijnse staat en zijn vertegenwoordigers in de PLO en de in 1994 opgerichte Palestijnse Autoriteit kregen geen soevereiniteit of controle over het grondgebied. Israël blijft hiermee de enige entiteit die soevereiniteit geniet in het gebied van historisch Palestina. Het heeft de controle over de bezette gebieden. Tot op heden is het als bezettende macht gebonden aan de Vierde Conventie van Genève en moet het instaan voor het welzijn en de veiligheid van de Palestijnse burgerbevolking.

DE PALESTIJNSE PLANNEN IN SEPTEMBER

Het oorspronkelijke Palestijnse plan was om tijdens de Algemene Vergadering van de VN in september de onafhankelijkheid van de Palestijnse staat uit te roepen op basis van de grenzen van vóór 1967. Dat initiatief zou de onafhankelijkheidsverklaring van de PLO van 1988 vervangen. De tegenstand van onder meer Israël en de VS noopte de Palestijnse leiders ertoe om het initiële plan te vervangen door een reeks initiatieven, waaronder de aanvraag van het officiële lidmaatschap bij de Verenigde Naties en andere internationale organisaties. Ook proberen ze een maximaal aantal landen te overtuigen om de onafhankelijkheid van de Palestijnse staat binnen de grenzen van vóór 1967 te erkennen. Een honderdtal landen (vooral uit Latijns-Amerika, Azië en Afrika) heeft dat al in 1988 gedaan. Als reactie op het nieuwe Palestijnse initiatief zijn in 2010 en 2011 nog meer staten (vooral uit Latijns-Amerika) gevolgd. Op dit moment zijn er meer dan 120 landen die de Palestijnse staat erkennen.¹⁸ Daartoe behoren slechts acht Europese lidstaten.¹⁹

De Palestijnse leiders beraadden zich maandenlang over welke strategie ze best hanteren. In juli beaamde onderhandelaar Sa'eb Erekat dat de Palestijnse Autoriteit in september de Veiligheidsraad zal vragen om Palestina te erkennen als volwaardig lid van de VN. De PA stelde de aanvraag van het VN-lidmaatschap van Palestina als prioriteit. De PLO heeft nu immers slechts de status van waarnemer bij de VN in haar capaciteit van bevrijdingsbeweging die het Palestijnse volk vertegenwoordigt (net als destijds het ANC in Zuid-Afrika). Eind juli beaamde President Abbas dat hij tijdens de openings sessie van de Algemene Vergadering officieel de aanvraag voor VN-lidmaatschap zal indienen bij de algemeen secretaris. Op 23 september zal hij een toespraak houden in de Algemene Vergadering. Tot op heden is er echter nog geen uitsluitsel over wat de Palestijnse Autoriteit precies zal vragen. De angst voor een misstap is immers groot.

Het probleem is dat de Veiligheidsraad zijn advies moet geven over het VN-lidmaatschap. De algemeen secretaris geeft de aanvraag door aan de Veiligheidsraad. Die geeft op zijn beurt de aanvraag met een aanbeveling door aan de Algemene Vergadering. Dan pas buigt de Algemene Vergadering zich over de kwestie en is een twee derde meerderheid vereist om de vraag positief te beantwoorden. De Verenigde Staten hebben echter te kennen gegeven dat ze gebruik zullen maken van hun veto. Bovendien moeten negen van de vijftien leden van de Veiligheidsraad positief stemmen. De Veiligheidsraad kan niet worden omzeild. Ook het mechanisme *Uniting for Peace*, ontworpen in Resolutie 377 van de Algemene Vergadering, dat toelaat om in geval van een impasse de Veiligheidsraad te omzeilen, biedt geen uitweg. Het is immers onwaarschijnlijk dat het uitblijven van het Palestijnse lidmaatschap van de VN zal worden gezien als 'een gevaar voor de internationale vrede en veiligheid', een voorwaarde om dit mechanisme in gang te zetten.²⁰

Indien de Palestijnen niet het risico op een Amerikaans veto willen lopen, zouden ze rechtstreeks naar de Algemene Vergadering kunnen gaan en daar een resolutie indienen die de erkenning van de Palestijnse staat binnen de grenzen van vóór 1967 aanbeveelt. Hierbij kunnen ze dan een aanvraag doen voor erkenning als waarnemend lid (zoals het Vaticaan). Ze zouden dan afzien van de vraag voor het volwaardig lidmaatschap. Die *upgrade* van de status lijkt de meest waarschijnlijke piste als de Palestijnse leiders hun initiatief toch willen doorzetten en een tastbaar (maar beperkt) resultaat willen boeken. Een derde mogelijkheid is dat ze de algemeen secretaris vragen om de aanvraag voor lidmaatschap niet onmiddellijk door te verwijzen naar de Veiligheidsraad.²¹

De onderlinge verdeeldheid tussen de politici van de Palestijnse Autoriteit blijkt echter niet gering. Enkelen onder hen, zoals premier Fayyad, zijn niet overtuigd dat dit initiatief iets concreets zal opleveren. Ze zien het als een louter symbolische zet. Ook de leiders van Hamas, die de macht heeft in de Gazastrook, waren oorspronkelijk gekant tegen het initiatief, dat niet met hen was besproken.²² Geleidelijk aan hebben ze hun uitgesproken verzet gemilderd. Volgens waarnemers is dat te wijten aan het feit dat Fatah, samen met onafhankelijke experts van een strategische groep, het oorspronkelijke voorstel heeft bijgestuurd. Het nieuwe voorstel verwijst niet langer naar de grenzen van 1967, maar beveelt aan dat definitieve grenzen worden vastgelegd na onderhandelingen met Israël. Hamas wil immers de grenzen van vóór 1967 niet erkennen alvorens er een definitief akkoord is bereikt met Israël. Dit zou voor de partij gelijk staan aan het opgeven van het recht op terugkeer van de Palestijnse vluchtelingen.²³

Wat de leiders van de Palestijnse Autoriteit ook besluiten, het staat in elk geval vast dat hun actie in september slechts een begin is. Het zal ten vroegste in oktober of november tot een stemming komen in de Verenigde Naties. De uitkomst van die resolutie op het terrein is evenmin bekend. De Palestijnse leiders hebben al te kennen gegeven dat ze dit beseffen en dat ze hun strategie zullen evalueren en indien nodig zullen bijsturen.

WAT KUNNEN LIDMAATSCHAP EN ERKENNING VERANDEREN OP HET TERREIN?

Verscheidene Palestijnse politici erkennen dat ze vooral een symbolische daad willen stellen, maar toch biedt het lidmaatschap van de VN een meerwaarde. De VN is immers de belangrijkste supranationale instelling en bron van internationaal recht. Uiteraard heeft de Algemene Vergadering niet de bevoegdheid om een staat op te richten. Het lidmaatschap van de VN is ook geen voorwaarde om een staat te zijn. Zo is Zwitserland pas in 2002 toegetreden. Maar zelfs de beperkte *upgrade*, tot waarnemend lid, zou Palestina een betere positie bieden om juridische actie tegen andere staten te ondernemen. Een resolutie van de Algemene Vergadering zou bijvoorbeeld een positieve invloed hebben op de aanvraag tot lidmaatschap bij het Internationaal Strafhof. Dit zou de Palestijnen in staat stellen om op internationaal vlak juridische stappen tegen Israël te ondernemen. In het licht van de grote diplomatieke inspanningen en de urgentie om de tweestatenoplossing te redden, is dit echter een beperkte verwezenlijking.

De bilaterale erkenning van de Palestijnse staat door andere landen zal evenmin een grote impact hebben. Er zijn al heel wat landen van de internationale gemeenschap die Palestina als een staat beschouwen, expliciet door bilaterale erkenning of impliciet door hun relaties ermee. Zo gebruikte het Europese Gerechtshof het woord 'staat' in de zaak Britta, een vonnis van 2010. Het probleem is dat het bestaan en de erkenning van een staat geen juridische maar een puur politieke kwestie is. Er zijn geen objectieve criteria.

Zelfs de conventie van Montevideo van 1933 over de rechten en plichten van staten – de referentie voor de theorie over staatsvorming – biedt geen houvast. De status van parameters als grenzen en de controle over het gebied zijn in het geval van Palestina niet opgelost. Dit mag echter geen obstakel zijn voor het uitroepen van een staat en het lidmaatschap van de VN.²⁴ De bezetting mag hier evenmin een obstakel vormen. Ook andere staten als Bosnië-Herzegovina, Oekraïne en Wit-Rusland konden toetreden tot de VN ook al had een buitenlandse mogendheid de controle over hun grondgebied.

Mocht de bezetting als een obstakel worden gezien, dan zou Israël immers het veto krijgen over het Palestijnse zelfbeschikkingsrecht.²⁵

Binnen Palestijnse kringen is er geen eensgezindheid over de meerwaarde van de strijd voor internationale erkenning. Sommigen zien het als tijdverlies, een bliksem-afleider of zelfs manipulatie door de politici. Anderen menen dan weer dat er geen andere optie is om een kentering te creëren en gelijkheid af te dwingen. De internationale erkenning van de staat Palestina is vooral belangrijk omdat de Palestijnen daardoor meer rechten en verplichtingen kunnen krijgen in de internationale legale arena. Ze krijgen toegang tot andere multilaterale organen en internationale verdragen. Hun nieuwe diplomatieke strategie is ook een pleidooi voor een grotere betrokkenheid op multilateraal vlak en met name binnen de VN. De Palestijnen pleiten er al jaren voor dat de VN een actievere rol zou krijgen in het vredesproces. Nu wordt dit onmogelijk gemaakt doordat de VS de Veiligheidsraad verlamt door meer dan de helft van de resoluties over deze kwestie tegen te houden.

Toch wijzen sceptici erop dat er noch uit het lidmaatschap noch uit de erkenning als staat te veel hoop mag worden geput. De situatie op het terrein blijft immers onveranderd. Israël houdt de bezetting in stand en vergroot stelselmatig zijn greep op de C-zone, 60 procent van de Westelijke Jordaanoever die het de facto heeft geannexeerd. Deze waarnemers vrezen voor een ongegronde euforie en verwijzen hierbij met name naar de Oslo-akkoorden. Die werden toegejuicht door de Palestijnse leiders, maar brachten absoluut geen verbetering op het terrein. Bovendien zijn er in het conflict met Israël nog zoveel andere hete hangijzers: vluchtelingen, water, veiligheid, enzovoort. Het tegenoffensief van Israël kan de Palestijnen ook zuur opbreken: zo zou Israël kunnen aandringen op de erkenning als Joodse staat.²⁶ Voor de Palestijnen is die erkenning onmogelijk, omdat ze dan afstand zouden doen van het recht op terugkeer van de Palestijnse vluchtelingen. Daarenboven zou het dan voor de Palestijnse burgers van Israël onmogelijk zijn om gelijke rechten te verkrijgen. Ze benadrukken dat het recht op zelfbeschikking ook kan worden uitgeoefend zonder discriminatie.²⁷

Een andere bedreiging voor het mogelijke succes van de diplomatieke strategie is de inter-Palestijnse verdeeldheid. Zolang de politieke en geografische verdeeldheid aanhoudt, is er geen vooruitgang mogelijk. Zoals de Palestijnse bevolking aangaf tijdens de straatprotesten in maart 2011, moeten de leiders van Fatah en Hamas werken aan eenheid. Het verzoeningsakkoord dat in mei onder bemiddeling van Egypte werd uitgewerkt, lijkt echter noch voor Fatah noch voor Hamas op dit moment een prioriteit.

Waarnemers wijzen ook op een andere keerzijde van de VN-strategie, namelijk het risico van de verdere uitholling van de PLO. Indien de Palestijnse Autoriteit de vertegenwoordiger van de Palestijnen in de VN wordt, neemt zij de plaats in van de PLO.²⁸ Er is slechts één zetel en die is ofwel voorbehouden voor de bevrijdingsorganisatie of gaat naar de staat Palestina. De PA vertegenwoordigt echter enkel de bijna vier miljoen Palestijnen in de bezette gebieden. De PLO vertegenwoordigt daarentegen via de Palestijnse Nationale Raad ook de meer dan vijf miljoen Palestijnse vluchtelingen.²⁹ De PLO en de PA moeten dus een oplossing zoeken om de vertegenwoordiging van de Palestijnen in de diaspora te garanderen.

Zelfs al wordt Palestina lid van de VN en wordt het een staat, dan zal het toch nooit buiten Israël om kunnen. Zo kan Israël de ontwikkeling van een Palestijnse economie blijven verhinderen. Bovendien wordt Palestina een gedemilitariseerde staat, die zijn inherente recht op zelfverdediging niet zal kunnen uitoefenen in geval van een aanval

van Israël.³⁰ Hoe kan de veiligheid van de burgers gewaarborgd worden? Onderhandelingen met Israël zullen meer dan ooit nodig zijn opdat beide staten veiligheid en vrede zouden kennen.³¹ Dit vraagt natuurlijk een radicale omvorming van het conflict, van bezetting naar regionale samenwerking. Die hypothetische scenario's tonen nogmaals het belang aan van een wederzijdse erkenning. Israël weigert dit echter te overwegen en richt zijn pijlen op het tegenhouden van de internationale erkenning van Palestina.

VERDEELDHEID BINNEN DE INTERNATIONALE GEMEENSCHAP

Israël is hevig gekant tegen het initiatief binnen de VN en heeft dan ook een lobbycampagne daartegen opgezet. Het Israëlische ministerie van Buitenlandse Zaken verspreidde een document waarin het wijst op de gevaren van de *“premature erkenning van de Palestijnse staat”*.³² Minister van Buitenlandse Zaken Lieberman dreigde ermee de Oslo-akkoorden te beëindigen als de Palestijnse Autoriteit naar de VN stapt. De Israëlische regering voert aan dat geen van beide partijen volgens de Oslo-akkoorden stappen mag ondernemen die de status van de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook veranderen. Israël laat hierbij de bouw van de nederzettingen en de Muur buiten beschouwing. Het wil zich niet terugtrekken tot wat het ‘onverdedigbare’ grenzen noemt. Voormalige Israëlische militairen en diplomaten beamen echter dat de grens van 1967 verdedigbaar is en doorprikken het discours van de regering.³³

Waarnemers als de Israëlische journalist Akiva Eldar wijzen er ook op dat Israëlische rechtse politici munt kunnen slaan uit de nieuwe Palestijnse strategie. De Palestijnen zijn er in het verleden immers niet in geslaagd om de slogans van Israël te doorprikken. Het meest bekende voorbeeld is dat van het ‘genereuze aanbod’ van Ehud Barak in 2000, dat helemaal niet genereus bleek te zijn, zoals een Israëlische onderzoeker recentelijk heeft bevestigd. Nu is de slogan dat dit ‘een unilaterale stap’ is. Politici als premier Netanyahu zeggen dat ze willen onderhandelen, maar dat het de Palestijnen zijn die de onderhandelingen vorig jaar de rug hebben toegekeerd. Andermaal *“is er geen partner voor vrede.”*³⁴

Ook de VS kant zich publiekelijk tegen een demarche in de VN en lanceerde eind augustus nog een voorstel om de vredesgesprekken te hervatten.³⁵ In zijn Midden-Oostenspeech van 19 mei waarschuwde president Obama dat *“symbolische acties om Israël binnen de VN te isoleren niet zullen leiden tot een onafhankelijke staat”*. Volgens analist en voormalig onderhandelaar Daniel Levy is het Amerikaanse beleid er nu vooral op gericht om een stemming in de VN in het najaar te voorkomen.³⁶ President Obama heeft geen marge om het initiatief te steunen. Onder meer zijn eerdere uitlatingen in de Algemene Vergadering, waarbij hij uitkeek naar een Palestijnse staat, worden hem verweten. In het Congres zijn velen gewonnen voor het stopzetten van de Amerikaanse financiering indien de Palestijnse Autoriteit haar initiatief in de VN doorzet.

Binnen de Europese Unie is er geen consensus. Vorig jaar stelde de EU dat ze de Palestijnse staat zou erkennen “*wanneer het opportuun*” is. De unie koppelde dit tevens aan de uitkomst van vredesgesprekken tussen Israël en de Palestijnen. Italië en Duitsland gaven echter van in het begin te kennen dat ze tegen het initiatief in de VN zijn. Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk toonden zich positief tegenover het plan, maar nemen ook een ambigue houding aan. Ze stellen dat hun beslissing zal afhangen van de resolutie die de Palestijnen zullen indienen. Enkele Oost-Europese landen, zoals Tsjechië en Polen, hebben de Palestijnse onafhankelijkheid in 1988 erkend, maar zouden dat nu niet meer doen. Recentelijk sprak enkel Spanje zich uit voor de erkenning van de Palestijnse staat. De verdeeldheid tussen de 27 lidstaten maakt de marge van Hoge Vertegenwoordiger Ashton bijzonder beperkt.³⁷ In een bezoek aan de regio eind augustus heeft ze de Palestijnse Autoriteit ook proberen overtuigen om af te zien van het VN-initiatief.

Er wordt aangenomen dat de EU zal proberen om de formulering van een resolutie te beïnvloeden om tot een consensustekst te komen. De basis hiervoor zouden de vier parameters van de EU zijn, zoals geformuleerd in de conclusies van de Raad voor Buitenlandse Zaken van 2009 en 2010: de grenzen van vóór 1967, Oost-Jeruzalem als Palestijnse hoofdstad, een realistische oplossing voor de vluchtelingen en veiligheid voor Israël.³⁸ Voor de Palestijnen is het van cruciaal belang om de steun van de Europese lidstaten te behouden. Daarom hebben de onderhandelaars in augustus hun oorspronkelijk voorstel herwerkt en stelden ze onder meer dat een akkoord over de definitieve grenzen tot stand moet komen in onderhandelingen. Op die manier hoopten ze te komen tot een tekst die ook voor de meest ‘problematische’ lidstaten als Duitsland, Nederland, Tsjechië en Italië aanvaardbaar is.³⁹

Zowel de EU als de VS zijn beducht voor een meer multilaterale benadering, waarbij de VN meer plaats inneemt. Ze houden vast aan het traditionele vredesproces en sporen de Palestijnen aan om de onderhandelingen opnieuw aan te vatten. Toch zijn hun visies niet gelijklopend. Dit bleek ook tijdens de vergadering van het Kwartet (de VS, de EU, de VN en de Russische Federatie) in juli 2011. Die bijeenkomst eindigde op ongebruikelijke wijze, zonder een gemeenschappelijke verklaring. Volgens insiders drong de VS er met betrekking tot de grenzen van vóór 1967 op aan om “*rekening te houden met de demografische realiteit op het terrein en de noden van beide zijden*”. Dit gaat in tegen de visie van de EU, die de nederzettingen als illegaal beschouwt. Ook wou de VS laten opnemen dat “*Israël een Joodse staat is en het thuisland is voor het Joodse volk.*”⁴⁰ Hiermee volgt de VS de positie van Israël, dat hiermee ook het recht op terugkeer van de Palestijnse vluchtelingen ongedaan wil maken. De EU gaat hier niet mee akkoord, aangezien er over het recht op terugkeer moet onderhandeld worden en er tevens een belangrijke Arabische minderheid is in Israël.

Een alternatieve stem binnen Europa is Noorwegen, dat aan de basis lag van het vredesproces en altijd een belangrijke rol is blijven spelen. De Noorse regering benadrukte dat het voor de Palestijnen legitiem is om naar de VN te stappen om te pleiten voor een gemeenschappelijke aanpak van de internationale gemeenschap en het respect voor het internationale recht. Noorwegen meent dat dit geen inbreuk vormt op de onderhandelingen en dat de Palestijnen het recht niet mag worden ontzegd om de VN te benaderen.⁴¹

VOORUITZICHTEN VOOR DE TOEKOMST

Het klimaat op het terrein is erg gespannen. Op 17 augustus pleegde een gewapende groepering een aanslag in de Sinaïwoestijn waarbij zeven Israëlische burgers omkwamen. De Israëlische regering wees de Palestijnen en met name het *Popular Resistance Committee* met de vinger en lanceerde een militaire operatie in de Gazastrook. Palestijnse groeperingen vuurden ook raketten af op Zuid-Israël. Onder bemiddeling van Egypte werd een staakt-het-vuren bereikt. Het geweld kan echter in een mum van tijd opnieuw escaleren. Op de Westelijke Jordaanoever arresteerde het Israëlische leger tientallen leden van Hamas, vooral in Hebron. Het sloot ook de Damascuspoort in Jeruzalem af. Waarnemers wijzen erop dat de Israëlische regering op dit moment de druk op de Palestijnen verhoogt. Ze wil een klimaat van extreme spanning creëren.⁴²

Ondertussen gaat de uitbreiding van de nederzettingen op het terrein in versneld tempo door. Volgens het Israëlische ministerie van Binnenlandse Zaken zijn er in 2010 meer dan 14.000 nieuwe kolonisten bijgekomen. In het licht van de bouwstop van tien maanden is dit een bijzonder grote stijging. Met bijna 500.000 kolonisten en minder dan 40 procent van de Westelijke Jordaanoever onder controle van de Palestijnse Autoriteit komt het scenario van een bantoestan, met afgescheiden enclaves in een door Israël gecontroleerd gebied, steeds meer dichterbij.⁴³ De kans dat een leefbare tweestatenoplossing nog mogelijk is, wordt bijzonder klein.

Dat is een van de redenen waarom de Palestijnse steun voor de tweestatenoplossing afkalft en het idee van een binationale staat, één staat in Israël en de Palestijnse gebieden, aan populariteit wint. Heel veel Palestijnen geloven niet langer dat een leefbare tweestatenoplossing nog mogelijk is. Ze verkiezen in dat geval hun rechten uit te oefenen in één staat, met gelijkheid voor alle burgers. Zelfs Israëlisch president Shimon Peres heeft ervoor gewaarschuwd dat de impasse in het vredesproces en de nederzettingenbouw kan leiden tot een binationale staat.⁴⁴

Een van de voornaamste redenen voor de status-quo is het engagement van de internationale gemeenschap en met name de houding van de VS. De Amerikaanse politologen Mearsheimer en Walt betogen dat de invloed van de pro-Israëlische lobby in de Verenigde Staten de beslissende factor is in de Amerikaanse stellingname in het conflict en het vredesproces. De efficiënte lobby bepaalt de agenda en eist dat de VS Israël onvoorwaardelijk steunt, ook al is dit nefast voor de Amerikaanse belangen in de regio en wereldwijd.⁴⁵ De kans dat president Obama die *catch 22*-situatie ongedaan kan maken en een nieuwe koers uitstippelt, is quasi onbestaande. Bij gebrek aan een

rechtvaardiger Amerikaans beleid heeft ook de Europese Unie weinig manoeuvreerruimte. De EU houdt vast aan de grenzen van vóór 1967 en kant zich tegen de visie van de VS om rekening te houden met de ‘demografische realiteit’ (de nederzettingen). Maar toch kan de EU dit niet hard maken.

Zo vond de EU nog geen mechanisme dat het probleem van Israël's toepassing van de akkoorden met de EU voor eens en voor altijd oplost. De EU deinst ervoor terug om Israël te verplichten de nederzettingen uit te sluiten uit het Associatieakkoord, dat taksvrije invoer in de EU mogelijk maakt. Nu gaan Europese douanediens ten na of goederen al dan niet uit de nederzettingen komen. Zo probeert de EU het respect voor het Gemeenschapsrecht af te dwingen en tevens Israël te sparen. Dit illustreert dat de kloof tussen woord en daad erg groot blijft. Terwijl de EU bijgevolg niet slaagt in haar opzet om het gedrag van Israël te corrigeren, zendt ze Israël ongewild het signaal dat het verheven is boven het internationale recht. Als Europa ooit een Palestijnse staat wil zien binnen de grenzen van vóór 1967, zal het tevens de druk op Israël moeten vergroten en het verplichten om die grenzen daadwerkelijk te aanvaarden.

De koerswijziging van de Palestijnen is een uiting van hun ontevredenheid over het engagement van de internationale gemeenschap. Het conflict krijgt meer aandacht dan de meeste andere conflicten, maar toch heeft de internationale gemeenschap gefaald in haar aanpak. De vraag om VN-lidmaatschap en erkenning van de Palestijnse staat zijn een wanhoopskreet. De Palestijnen beseffen dat ze daarmee de situatie op het terrein niet kunnen ombuigen, maar ze hopen op een andere aanpak van het conflict. Een aanpak die gebaseerd is op het internationaal recht en beide partijen garanties geeft om hun recht op zelfbeschikking uit te oefenen met respect voor elkaars fundamentele rechten.

[endnotes]

- 1 KUTTAB D., *Failed peace talks led Palestine to the UN*, Al Jazeera, 7 juli 2011.
- 2 KHATIB G., *A Pillar of State-Building*, 17 maart 2010, <http://www.miftah.org/PrinterF.cfm?DocId=21878>
- 3 WORLD BANK, *Building the Palestinian State: Sustaining Growth, Institutions and Service Delivery*, 13 april 2011, <http://siteresources.worldbank.org/INTWESTBANKGAZA/Resources/AHLCReportApril2011.pdf>
- 4 DAVID B., *Netanyahu: Israel recognizes South Sudan as independent state*, Ha'aretz, 10 juli 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/netanyahu-israel-recognizes-south-sudan-as-independent-state-1.372460>
- 5 STONE D., CHEN J., *The wrath of Abbas*, Newsweek, 24 april 2011, www.newsweek.com/2011/04/24/the-wrath-of-abbas.html
- 6 SIEGMAN H., Q&A: *Former American Jewish Congress Chief: U.S. Should Get Out Of The Way Of Palestinian U.N. Bid*, Think Progress, 15 juli 2011, <http://thinkprogress.org/security/2011/07/15/270667/siegmans-palestinian-statehood-un/#more-270667>
- 7 MILNE S., BLACK I., *Secret papers reveal slow death of the Middle East peace process*, The Guardian, 27 januari 2011, <http://www.guardian.co.uk/world/2011/jan/23/palestine-papers-expose-peace-concession>
- 8 *We'll ask Security Council for U.N recognition*, Daily Star, 27 juli 2011, <http://www.dailystar.com.lb/News/Middle-East/2011/Jul-27/Well-ask-Security-Council-for-UN-membership-Abbas.ashx#axzz1VljsZKZY>
- 9 Recognition of the Palestinian state, United Nations General Assembly Resolution 3236, <http://domino.un.org/UNISPAL.NSF/0/025974039acfb171852560de00548bbe>
- 10 United Nations General Assembly Resolution 181, november 1947, <http://www.yale.edu/lawweb/avalon/un/res181.htm>
- 11 SHLAIM A. (1994), *War and Peace in the Middle East*, London: Penguin Books.
- 12 AVISHAI B., *What the UN Vote Means-And Does not*, 11 juli 2011, <http://bernardavishai.blogspot.com/2011/07/what-un-vote-means-and-does-not.html>
- 13 QUIGLEY J. (1999), *The Role of Law in a Palestinian-Israeli Accommodation*, in *Case Western Reserve Journal of International Law*, Vol. 31 Issue 2/3, pp 351-382.
- 14 *Admission of Israel to membership to the United Nations*, A/RES/273 III, <http://unispal.un.org/UNISPAL.NSF/0/83E>

[8C29DB812A4E9852560E50067A5AC](https://doi.org/10.1017/S0022278X11000243)

- 15 *The Palestinian National Charter of 1964*, <http://www.un.int/wcm/content/site/palestine/pid/12363>
- 16 Yasser Arafat, *Speech at the UN*, December 1988, <http://mondediplo.com/focus/mideast/arafat88-en>
- 17 *Exchange of letters between Yasser Arafat and Yitshaq Rabin in 1993*, <http://www.mideastweb.org/osloletters.htm>
- 18 Ma'an Agency, *Countries That Recognise Palestine*, <http://www.maannews.net/eng/ViewDetails.aspx?ID=416594>
- 19 Europese lidstaten die de Palestijnse verklaring van onafhankelijkheid al erkenden in 1988: Polen, Roemenië, Slovakije, Tsjechië, Hongarije, Bulgarije, Cyprus en Malta. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2011-000243&language=EN>
- 20 AL-HAQ, *Q&A on Palestine's September Initiatives at the United Nations*, 20 juli 2011.
- 21 Interview met een Palestijns diplomaat, 24 augustus 2011.
- 22 ABU TOAMEH K., KEINON H., *Despite Hamas opposition PA to go to UN September*, Jerusalem Post, 17 juli 2011, <http://www.jpost.com/DiplomacyAndPolitics/Article.aspx?id=229781>
- 23 ZARZAR A., *New Palestinian Strategy to Avoid U.S. Veto at the UN*, PNN, 5 september 2011, <http://www.imemc.org/article/61948>
- 24 AL-HAQ, *Q&A on Palestine's September Initiatives at the United Nations*, 20 juli 2011, http://www.alhaq.org/pdfs/qa_July_2011.pdf
- 25 Interview met Deborah Casalin, CIDSE policy officer, 5 september 2011.
- 26 SHURRAB N.S., *What would UN recognition of a Palestinian state mean?*, Middle East Monitor, 10 augustus 2011, <http://www.middleeastmonitor.org.uk/articles/middle-east/2708-what-would-un-recognition-of-a-palestinian-state-mean>
- 27 JABAREEN H., *Why Palestinians can't recognize a 'Jewish state'*, Ha'aretz, 2 september 2011, <http://www.haaretz.com/print-edition/opinion/why-palestinians-can-t-recognize-a-jewish-state-1.382091>
- 28 Ma'an, *UN bid 'endangers Palestinian rights'*, 24 augustus 2011, <http://www.maannews.net/eng/ViewDetails.aspx?ID=415804>
- 29 TAKRITI A., *What will Palestinian statehood mean?*, Al Jazeera, 2 september 2011, <http://english.aljazeera.net/indepth/opinion/2011/08/201183095140933572.html>
- 30 Palestina zal *de facto* zijn recht op zelfverdediging niet zelf kunnen uitvoeren, maar kan zich indien nodig beroepen op collectieve zelfverdediging en vragen aan buurlanden om samen hun recht op zelfverdediging uit te oefenen.
- 31 SHURRAB N.S., *What would UN recognition of a Palestinian state mean?*, Middle East Monitor, 10 augustus 2011, <http://www.middleeastmonitor.org.uk/articles/middle-east/2708-what-would-un-recognition-of-a-palestinian-state-mean>
- 32 Israeli MOFA, *The Dangers of the Premature Recognition of a Palestinian State*, 30 juni 2011, <http://www.mfa.gov.il/MFA/About+the+Ministry/Behind+the+Headlines/The+Dangers+of+Premature+Recognition+of+a+Palestinian+State-15-Jun-2011.htm>
- 33 MOSGOVAYA N., *Former Israeli diplomats in Washington: 1967 borders are defensible*, Ha'aretz, 25 juli 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/former-israeli-diplomats-in-washington-1967-borders-are-defensible-1.375235>
- 34 ELDAR A., *Israel will use Palestinian UN bid to restore status quo*, Ha'aretz, 15 augustus 2011, <http://www.haaretz.com/print-edition/opinion/israel-will-use-palestinian-un-bid-to-restore-status-quo-1.378664>
- 35 MYERS S., LANDER M., *U.S. Is Appealing to Palestinians to Stall U.N. Vote*, New York Times, 3 september 2011, <http://www.nytimes.com/2011/09/04/world/middleeast/04mideast.html>
- 36 LEVY D., *Palestine, Israel, the U.N., and America's attempted Quartet sophistry*, Foreign Policy, 25 juli 2011, http://mideast.foreignpolicy.com/posts/2011/07/22/palestine_israel_the_un_and_america_s_attempted_quartet_sophistry
- 37 POP V., *EU ministers scramble for common position on Palestine*, EU Observer, 2 september 2011, <http://euobserver.com/24/113494>
- 38 Interview met een Palestijns diplomaat, 3 augustus 2011.
- 39 ELDAR A., *New Palestinian strategy document will make it difficult for U.S. to oppose UN vote*, Ha'aretz, 30 augustus 2011, <http://www.haaretz.com/print-edition/features/new-palestinian-strategy-document-will-make-it-difficult-for-u-s-to-oppose-un-vote-1.381426>
- 40 LEVY D., *Palestine, Israel, the U.N., and America's attempted Quartet sophistry*, Foreign Policy, 25 juli 2011, http://mideast.foreignpolicy.com/posts/2011/07/22/palestine_israel_the_un_and_america_s_attempted_quartet_sophistry
- 41 GIBBS W., *Norway backs Palestinian path to U.N. Vote*, Reuters, 18 juli 2011, <http://uk.reuters.com/article/2011/07/18/uk-norway-palestinians-idUKTRE76H4G520110718>
- 42 Interview met een Palestijns diplomaat, 24 augustus 2011.
- 43 KAUFMAN A., *The two state solution will die in September*, +972, 1 augustus 2011, <http://972mag.com/the-two-state-solution-will-die-in-september/>
- 44 *Time is running out on a two state solution*, Ha'aretz, 20 juni 2011, <http://www.haaretz.com/news/diplomacy-defense/peres-time-is-running-out-on-a-palestinian-israeli-peace-deal-1.368566>
- 45 MEARSHEIMER J., WALT S., (2006), *The Israel Lobby*, in *The London Review of Books*, Vol. 28 No. 6, 23 March 2006, pp 3-12, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2011-000243&language=EN>

nummer 56 – september 2011 – www.mo.be/papers
[Erkenning van de Palestijnse staat: een *game changer*?]

Reeds verschenen MO* papers

2011

- feb 2011: Realiteit of mythe? Minerale rijkdom als motor van het geweld in het oosten van Congo (Rachel Perks en Koen Vlassenroot)
- mar 2011: Welke toekomst voor de ontwikkelingssamenwerking? (Nemat Shafik)
- apr 2011: Waarom gelijkheid beter is voor iedereen (Richard Wilkinson en Kate Pickett)
- mei 2011: Is het einde van de bevolkingsgroei werkelijk in zicht? (Ronald C. Schoenmaeckers)
- juni 2011: Een uitweg uit de nieuwe voedselcrisis? (Saartje Boutsen)

2010

- dec 2010: Heeft Congo kans van slagen? (Tom De Herdt, Kristof Titeca en Inge Wagemakers)
- nov 2010: Heeft de crisis het draagvlak van ontwikkelingssamenwerking ondermijnd? (Tom De Bruyn & Ignace Pollet)
- nov 2010: De laatste energiecrisis? Betekent piekolie het einde van de homo Petroliensis? (Elias Verbanck)
- sep 2010: Wat doet China in Afrika en Latijns-Amerika? (John Vandaele & Marc Vandepitte)
- sep 2010: De millenniumdoelstellingen: wachten op de grote doorbraak? (Lonne Poissonnier & Rudy De Meyer)
- jun 2010: Hoe goed zijn Brazilië, China en India in armoedebestrijding? (Emiel Vervliet)
- mei 2010: Why is poverty a human right crisis? (Irene Khan and Steven Vanackere)
- mei 2010: Wat is nu eigenlijk goed bestuur? (Emiel Vervliet)
- apr 2010: Is er Apartheid in het Heilige land? (Korneel De Rynck)
- mar 2010: Water zonder grenzen? Het regionaal belang van het Afghaanse water (Benjamin Sturtewagen)
- feb 2010: Wat met de Cubaanse revolutie na Fidel Castro? (Marc Vandepitte)
- feb 2010: Leidt klimaatverandering tot oorlogen? (Harald Welzer en Jamie Shea)
- jan 2010: Mogen we nog dieren eten in tijden van klimaat- en voedselcrisis? (Jonathan Safran Foer en Louise Fresco)

2009

- nov 2009: Spionage in het hart van Europa? (Kristof Clerix)
- nov 2009: Hebben de ngo's hun ziel verkocht aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking? (Jean Reynaert en Patrick Develtere)
- okt 2009: Chaos in Afghanistan en Pakistan? (Ahmed Rashid en Jef Lambrecht)
- sep 2009: De 'Gele Reus' in ademnood? (Samia Suys)
- sep 2009: Is ontwikkelingshulp verantwoordelijk voor de armoede in Afrika? (Dambisa Moyo en Kumi Naidoo)
- jul 2009: Is dit de nieuwe kolonisering? (International Food Policy Research Institute, The Economist, vertaling Emiel Vervliet)
- jun 2009: Kan de G20 de wereld redden? (Emiel Vervliet)
- apr 2009: Hoezo, vrije meningsuiting? (Ruddy Doom en Sofie Van Bauwel)

- mar 2009: Hebben financiële speculanten 120 miljoen mensen honger laten lijden? (Peter Wahl, vertaling en samenvatting door Emiel Vervliet)
- mar 2009: What is the status of human rights in Iran? (Shirin Ebadi)
- feb 2009: Hoe zien wij Gaza? (Ruddy Doom en Simone Korkus)

2008

- dec 2008: Wat is waardig werk? (Emiel Vervliet)
- nov 2008: Betalen de armen de prijs van een slecht beleid? (Saar Van Hauwermeiren)
- okt 2008: Hoeveel armen zijn er nu eigenlijk? (Emiel Vervliet)
- okt 2008: Blinkt alle goud? (Catapa)
- jul 2008: Door welke lens kijken wij naar China? (Kristof Decoster)
- jun 2008: Heeft Congo iets aan zijn mijnen? (Raf Custers)
- jun 2008: Wie zorgt er voor een échte groene revolutie? (Jan Aertsen en Dirk Barrez)
- mei 2008: Kan onverschilligheid dodelijk zijn? (Forum for African Investigative Reporters - Vertaling en samenvatting: Emiel Vervliet)
- mar 2008: Levert de traditie de oplossing? (Bert Ingelaere)
- feb 2008: Kunnen boeren de wereld redden? (Saartje Boutsen)
- jan 2008: Neemt de inkomensongelijkheid in de wereld toe of af? (Emiel Vervliet)

2007

- dec 2007: Waar de kassa altijd rinkelt? (Internationaal Vakverbond, vertaling: Emiel Vervliet)
- dec 2007: Is er leven na Kyoto? (Simon Calcoen, Peter Tom Jones, Edith Vanden Brande en Alma De Walsche)
- okt 2007: Zijn de EPA's levensgevaarlijk? (Marc Maes)
- sep 2007: Ligt de Afrikaanse hemel in Barcelona? (Roos Willems, vertaling: Emiel Vervliet)
- jun 2007: Hoe erg is het klimaat eraan toe? (IPCC, vertaling: Emiel Vervliet)
- jun 2007: Redt de minister van Financiën het klimaat? (Ariel Verbruggen, vertaling: Emiel Vervliet)
- jun 2007: Viva el populismo? (Emiel Vervliet en Alma De Walsche)
- mar 2007: Veertig jaar bezetting - Hoe lang nog? (Ludo De Brabander & Brigitte Herremans)

2006

- dec 2006: Hoe geglobaliseerd is de islam? (Olivier Roy)
- dec 2006: Zit de Congolese toekomst in de grond? (Sara Frederix en John Vandaele)
- nov 2006: Helpt onze hulp tegen honger? (Saartje Boutsen en Jan Vannoppen)
- nov 2006: Wil China de wereld overheersen? (Jonathan Holslag)

Al deze MO*papers kunnen gratis gedownload worden op www.MO.be/papers